

מטפל ביום אחד

סרט: האכלת המטופל

מערך להנחיה ולדיון בעקבות הצפייה בסרט

לצפייה ישירה:

<https://youtu.be/mNHcNzNhXnA> בשפה העברית:

לצפייה ישירה בסרט המלא בשפות עברית, אנגלית, ערבית ורוסית:

<https://www.eshelnet.org.il/Metapel3Parts>

כתיבה:

יוספה כחל, אורלי ביטון ברגרזון, סיגלית לבונסקי

משרד הבריאות – האגף לגריאטריה

רינת צפדיה | ג'וינט-אשל

ג'וינט-אשל

ערכת לשון:

הפקה:

נושא	זמן בסרט
תקשורת המטפל הסייעודי עם המטופלים והצוות	4:07-0:10
הנחיות מקצועיות	4:07-1:40
סביבת האכילה	4:07-2:17
כללי האכלת המטופל לפני הארוחה	7:09-4:08
כללי האכלת המטופל בזמן הארוחה	10:00-7:44
כללי האכלת המטופל אחרי הארוחה	11:00-10:01

מערך ההנחיה כולל ארבעה חלקים:

1. הנחיות כלליות
2. מערך הנחיה מורחב
3. סיכום הדיון וההנחיה
4. מערך הנחיה מקוצר

הנחיות כלליות

- אוכלוסיית היעד: מטפלים בקהילה ובמוסד
- מספר משתתפים: כ- 15
- משך הסרט: 13:10 דקות
- משך ההנחיה: 45-60 דקות
- עזרים נדרשים:
  - o גרסה של הסרט מותאמת לשפת המשתתפים: עברית, אנגלית, ערבית או רוסית;
  - o חדר שקט;
  - o כיסאות מסודרים בחצי גורן לכיוון צג ההקרנה;
  - o דפי תצפית מודפסים (נספח א') וכלי כתיבה למשתתפים;
  - o לוח וכלי כתיבה למנחה;
  - o ציוד הקרנה: מחשב, מקרן, צג הקרנה, אינטרנט.

מעריך הנחיה מורחב

המעריך כולל רקע, תיאור סיפור המקרה, הנחיות להדרכה לפני הצפייה סרט ובמהלכו, נושאים ושאלות לדיון לאחר הצפייה בו.

רקע

יוסי הוא מטפל סיעודי, בחור צעיר, נשוי ואב לילד. בפתח הסרט מתוארת ארוחת בוקר משותפת שלו עם משפחתו במהלכה הוא מסתכל במכשיר הסלולארי שלו, אוכל בהיסח הדעת ומוזג את החלב מחוץ לספל הקפה. ניכר כי הוא מוטרד ולחוץ. הוא ממהר לעבודתו החדשה במוסד גריאטרי. נראה שאשתו אינה שביעת רצון מהתנהגותו, והיא מזכירה לו להתקשר לאינסטלטור.

ברחבת הכניסה למוסד הגריאטרי יוסי מבחין באדם מבוגר לבוש בחליפה לבנה, יושב ומעשן. יוסי נכנס למוסד ופוגש בשולה האחות השואלת לפשר איחורו והאם הוא זוכר את כל הנחיות הטיפול. שולה מביעה בכניו את חששותיה מהתאמתו לתפקיד ומזרזת אותו להתחיל לעבוד.

סיפור המקרה מתרחש בחדר האוכל של המחלקה הסייעודית. שני מטופלים יושבים לשולחן האוכל ומחכים להגשה של ארוחת הבוקר. יוסי אחז בידו שני מגשי אוכל בעבור כל אחד מהם, ומניח אותם בעת ובעונה אחת על השולחן למולם.

פתיחה:

1. תארו למשתתפים את מטרת הצפייה. הסבירו שאתם עומדים לצפות ביחד בסרט בן 13:10 דקות העוסק בנושא האכלת המטופל.
2. קראו בפניהם את הרקע ואת סיפור המקרה המובא לעיל.
3. חלקו למשתתפים את דף התצפית (המובא בנספח א') וכלי כתיבה. הפנו אותם לשלושת הנושאים המובאים בדף ובקשו מהם לכתוב במהלך הצפייה רשמים לכל אחד מן הנושאים הללו, ואף לציין רשמים, מחשבות, רגשות ושאלות העולים להם אשר יובאו לדיון קבוצתי בתום הצפייה.
4. הקרינו את הסרט במקום המאפשר צפייה ולמידה. החשיכו את החדר ובקשו מהמשתתפים להשתיק את המכשיר הסלולוארי שברשותם. שמרו על סביבה שקטה בלא דיבורים.

בתום הצפייה בסרט:

אזור רגשות

אספו את תחושות המשתתפים ומחשבותיהם והעריכו את הנושאים שחשוב לדון בהם. רצוי שכל המשתתפים יביעו את דעתם.

1. אילו רגשות מעורר בכם הסרט?
2. אילו מחשבות עורר בכם הסרט בזמן הצפייה?

רשמו את תשובותיהם על הלוח.

נושאים ושאלות לדיון

א'. תקשורת עם המטופלים והצוות המקצועי

מיקוד: 0:10-4:07 דקות

אמרו למשתתפים שאתם עומדים לצפות בקטע מהסרט בן כ-4 דקות ובקשו מהם להתמקד בהתנהגות ובתקשורת של יוסי, המטפל הסייעודי, כלפי המטופלים ולהתנהגות אנשי הצוות האחרים כלפי יוסי.

בתום הצפייה

תיאור עובדות

1. אילו מטופלים מוצגים בקטע?
2. איך אתם מתארים את שפת הגוף, הטון, ההקשבה ובחירת המילים של יוסי אל המטופלים?
3. איך אתם מתארים את הטון, בחירת המילים, שפת הגוף וקשר העין של הצוות המקצועי אל יוסי?
4. האם הוסבר למטופלים על העומד להתרחש?
5. האם הצוות המקצועי הסביר ליוסי מה תפקידו ומה מצופה ממנו?

הבנת הסיבות לפעולה

1. מה לדעתכם היה חשוב למטופלים?
2. מה לדעתכם היה חשוב לצוות?
3. מה לדעתכם היה חשוב ליוסי?

הבעיות המרכזיות במפגש של יוסי, המטפל הסיעודי, עם המטופלים בארוחת הבוקר

1. האם יחסו של יוסי למטופלים היה מכבד מבחינת קשר עין, טון דיבור, בחירת המילים ותשומת הלב בזמן ההאכלה?
2. האם הוסבר למטופלים מה עומד להתרחש לפני כל פעולה?
3. האם התייחסו למטופל כאדם? האם קראו לו בשם? האם שאלו לשלומו ובדקו את מידת הרעב/השובע שלו בארוחה?
4. כיצד התייחס הצוות ליוסי?
5. איך הייתה התקשורת בין יוסי לאנשי הצוות?

למידה מהפרט אל הכלל

1. כיצד לדעתכם משפיעה תקשורת לא מכבדת על המטופל ועל אכילתו?
2. האם אתם יכולים לשתף בדוגמאות מניסיונכם?
3. מניסיונכם, מה יכולה להיות ההשפעה של תקשורת לא מכבדת מצד צוות המחלקה כלפי מטפל סיעודי?
4. האם חוויתם סיטואציה דומה? כיצד היא השפיעה עליכם?

ב. הנחיות מקצועיות

מיקוד: 4:07-1:40 דקות

אמרו למשתתפים שתצפו כעת בקטע מהסרט בן כ-3 דקות ובקשו מהם להתמקד בהנחיות המקצועיות ובשאלה כיצד כוח העזר: יוסי ואנשי הצוות האחרים, מיישם אותן.

בתום הצפייה

תיאור עובדות

1. האם יוסי שאל מהן ההנחיות המקצועיות?
2. האם יוסי ביצע את ההנחיות המקצועיות?
3. האם יוסי דיווח לצוות על קשיים באכילה של המטופל?

הבעיות המרכזיות במפגש של יוסי, המטפל הסיעודי, עם המטופלים בארוחת הבוקר

1. מהן הבעיות המרכזיות שזיהיתם במפגש?
2. האם ניתנו ליוסי הנחיות מדויקות לביצוע תפקידו?
3. האם יוסי ידע מהו מרקם המזון המתאים?
4. האם יוסי ידע את ההנחיות בעבור המטופל: מה מותר ומה אסור לו לאכול ולשתות?
5. האם לדעתכם יוסי התייחס למוגבלויות ולצרכים של המטופלים?
6. האם שמרו על היגיינה?

למידה מהפרט אל הכלל

1. שתפו מניסיונכם כיצד אתם מקבלים ומבצעים הנחיות בנושא תזונה, כגון מרקמי מזון ומשקאות, קצב אכילה, רגישות למזון ומתן תוספי מזון.
2. מניסיונכם, האם אתם מבחינים בקשיים בלעיסה ובבליעה של המטופל, כגון מטופל משתעל, אוכל מעט, אוכל מהר?
3. האם אתם מבחינים בהעדפות המטופל למזון מסוים? כיצד הנושא מטופל במחלקה?
4. האם במחלקתכם מאפשרים למטופל עצמאות מרבית באכילה?
5. שתפו מניסיונכם במקרים שלא התייחסו לרצון המטופל בהעדפת מקום ישיבה ובבחירת מזון.
6. שתפו מניסיונכם במקרים שלא התייחסו לצורכי המטופל, כגון התאמת אמצעי עזר.
7. שתפו בהנחיות שקיבלתם בנושא היגיינה ומניעת זיהומים באכילה.

ג. סביבת האכילה

מיקוד: 4:07-2:17 דקות

אמרו למשתתפים שאתם עומדים לצפות בקטע מהסרט בן כ-2 דקות וב־קשו מהם להתמקד בהתנהגות של כוח העזר: יוסי ואנשי הצוות האחרים, בנושא סביבת האכילה.

בתום הצפייה

תיאור עובדות

1. האם חדר האוכל היה מואר?
2. האם חדר האוכל היה מקום נעים לאכילה?
3. האם האוכל הוגש באופן אסתטי?
4. האם הסביבה אפשרה למטופל להיות עצמאי באכילה?

הבעיות המרכזיות במפגש של יוסי, המטפל הסייעודי, עם המטופלים בארוחת הבוקר

1. מהן הבעיות המרכזיות שזיהיתם במפגש?
2. דונו בכל אחד מהמצבים הבאים:
  - גובה השולחן;
  - מנח ומרחק המטופל מהשולחן;
  - עיצוב חדר האוכל ומראה השולחן;
  - אסתטיקה והגשת המזון למטופל;
  - חוויית האכילה של המטופל;
  - תאורה ורעש במהלך הארוחה;
  - אביזרים המאפשרים למטופל לאכול באופן עצמאי, כגון סכו"ם.

למידה מהפרט אל הכלל

1. מה לדעתכם ניתן לעשות כדי שחדר האוכל יהיה מקום נעים ומכבד לאכילה? הציעו רעיונות כיצד לשפר את חוויית האכילה במחלקתכם?
2. ציינו שני דברים מעשיים שתיישמו בארוחה הבאה שישפרו את חוויית האכילה של המטופל במחלקתכם.

סיום

- ארוחת הבוקר של יוסי עם משפחתו
1. האם יש דמיון בין דפוס התקשורת בארוחת הבוקר של יוסי עם בני משפחתו לבין התקשורת עם המטופלים שלו?
  2. מהם ההבדלים בסביבת האכילה בין ביתו של יוסי לבין חדר האוכל במחלקה?

סיכום הדין וההנחיה

1. שקפו את הרגשות שעלו בשיחה.
  2. סכמו את המסרים העולים מן הסרט:
- תקשורת מכבדת ואנושית בין המטפל למטופל ובין הצוות למטפל.
  - יישום הנחיות מקצועיות.
  - הקפדה על סביבת אכילה הגיינית, נעימה ונאותה.
  - יישום כללי ההאכלה לפני הארוחה, בזמן הארוחה ואחריה.
  - הטיפול במטופל ייעשה באופן אנושי, אחראי ומקצועי.

מערך הנחיה מקוצר

זמן בסרט: 0:01-13:10

נושאים לדין: אוורור רגשות

שאלות רלוונטיות:

1. אילו מחשבות עלו לכם בזמן הצפייה?
2. אילו רגשות מעורר בכם הסרט?

מיקוד | שאלות רלוונטיות:

שימו לב ליחס ולתקשורת בין יוסי, המטפל הסיעודי, למטופלים ובין לבין שאר אנשי הצוות.

לאחר הצפייה:

1. האם היחס למטופלים היה מכבד מבחינת קשר עין, טון דיבור, בחירת המילים, תשומת הלב בזמן ההאכלה?
2. האם הסבירו למטופלים על העומד להתרחש לפני כל פעולה?
3. האם הייתה התייחסות למטופלים כבני אדם:
  - האם קראו בשמם ושאלו לשלומם?
  - האם בדקו מה מידת הרעב והשובע שלהם?
4. כיצד הצוות התייחס ליוסי?
5. איך הייתה התקשורת בין יוסי לאנשי הצוות?

מסרים עיקריים:

1. האכלה היא תהליך של אינטראקציה ותקשורת ואינה תהליך טכני בלבד.
2. חשיבות למשמעות השם: התייחסות למטופל כאדם, התייחסות אישית.
3. יחס מכבד: התייחסות לכל אדם בנפרד, דיבור מכבד, טון דיבור נעים, בחירת מילים.
4. חשיבות מתן הסבר למטופל על כל היבט בהאכלה, כגון סוג המזון בצלחת, הנחת סינר, מה עומד להתרחש ולמה.
5. חשיבות מתן הסבר למטפל חדש ולהתעדכנות בשינויים, בצרכים ובמצב המטופל
6. חשיבות תקשורת מכבדת ואינפורמטיבית בין אנשי הצוות.

זמן בסרט: 4:07-1:40

נושאים לדין: הנחיות מקצועיות

מיקוד | שאלות רלוונטיות: שימו לב למילוי הנחיות מקצועיות.

לאחר הצפייה:

1. האם יוסי, המטפל הסייעודי, פעל לפי ההנחיות?
2. האם יוסי ידע מהו מרקם המזון המתאים?
3. האם יוסי ידע את ההנחיות באשר למטופל, כגון מה מותר ומה אסור למטופל לאכול/לשתות?
4. האם יוסי התייחס למוגבלויות ולצרכים של המטופלים?
5. האם הייתה שמירה על היגיינה?

מסרים עיקריים:

התייחסות להיבטים הבאים:

1. מרקמי מזון ושתייה.
2. דגלים אדומים בתהליך האכלה, כגון: הפרעות לעיסה ובלעיה, שיעול, קצב אכילה והאכלה, בטיחות המטופל.
3. הנחיות בתזונה, כגון רגישויות למזון, תוספות שהמטופל אמור לקבל.
4. יכולת התפקוד של המטופל באכילה תוך שאיפה לעצמאות.
5. מוגבלויות, כגון עיוורון, שימוש באביזרי עזר, כגון שיניים תותבות, משקפיים, מכשירי שמיעה, סף לצלחת, כפית.
6. העדפות המטופל, למשל בבחירת המזון ובמקום הישיבה.
7. היגיינה ומניעת זיהומים.
8. ניקיון ואסתטיקה של המטופל וסביבתו.
9. דיווח לאח/ות אחראי/ת.

זמן בסרט: 4:07-2:17

נושאים לדיון: סביבה

מיקוד | שאלות רלוונטיות:

שימו לב לנראות של חדר האוכל.

לאחר הצפייה:

1. האם חדר האוכל היה מואר?
2. האם החדר היה מכבד?
3. האם החדר היה מקום נעים לאכילה?
4. האם היית רוצה לאכול בו?
5. האם בחדר האוכל הייתה הרגשה ביתית?
6. האם האוכל הוגש באופן אסתטי?
7. האם הסביבה מאפשרת למטופל להיות עצמאי באכילה?

מסרים עיקריים:

התייחסות להיבטים הבאים:

1. גובה השולחן לעומת גובה המטופל.
2. מנח ומרחק המטופל מהשולחן.
3. עיצוב החדר ומראה השולחן.
4. אסתטיקה והגשת המזון למטופל.
5. חוויית האכילה של המטופל.
6. תאורה ורעש במהלך הארוחה.
7. אביזרים המאפשרים למטופל לאכול באופן עצמאי, כגון סכו"ם.

זמן בסרט: 11:14-4:08

נושאים לדיון: כללי האכלה

לפני הארוחה (איסוף מידע) | בזמן הארוחה | לאחר הארוחה

מיקוד | שאלות רלוונטיות:

1. מה המידע שיש לאסוף לפני תחילת הארוחה? (4:08-7:42 דקות)
2. מהם עיקרי העשייה וההתייחסות בזמן הארוחה? (7:45-10:00 דקות)
3. מהו המידע שיש לדווח לצוות לאחר הארוחה? (10:01-11:00 דקות)

מסרים עיקריים:

התייחסות להיבטים הבאים:

1. שקפו את הרגשות שעלו בשיחה.
  2. סכמו את המסרים העולים מן הסרט:
- תקשורת מכבדת ואנושית בין המטפל למטופל ובין הצוות למטפל.
  - יישום הנחיות מקצועיות.
  - הקפדה על סביבת אכילה הגיינית, נעימה ונאותה.
  - יישום כללי ההאכלה לפני הארוחה, בזמן הארוחה ואחריה.
  - הטיפול במטופל ייעשה באופן אנושי, אחראי ומקצועי.

נספח א'

מתפל ביום אחד – סרט האכלת המטופל

דף תצפית

כתבו תחת כל אחד מן הנושאים רשמים, בעיות, מחשבות ושאלות העולים לכם במהלך הצפייה בסרט.

סביבת האכילה	הנחיות מקצועיות: בטיחות המטופל, מקצועיות וביצוע הנחיות	התקשורת בין יוסי המטפל הסייעדי למטופליו ובין הצוות המטפל ליוסי

מטפל ביום אחד

3 סרטונים לצפייה ישירה בנושאים: האכלה | מעברים | משפחה

